

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Tankönyvek mint gyűjteményes művek összehasonlítása

Ügyszám: SZJSZT 40/2003

Az ügy előzménye az SZJSZT 22/2003. számú ügy

A megbízó által feltett kérdés:

Az A. Kiadó által 1993-2002. között megjelentetett ..., ..., ..., ... (új kiadás) tankönyvek döntő többségükben más tankönyvekből történt átvétellel túllépik-e a szabad felhasználás törvény adta lehetőségeit?

Az eljáró tanács válasza:

A megbízó megvizsgálásra benyújtotta a saját kiadásában megjelentetett, T. Gy.-né által alkotott 1-4. osztályos olvasás-írás oktatására szolgáló tankönyv és munkafüzet együttest, valamint az A. Kiadó által kiadott E.-né F. K. által alkotott, ugyanezen osztályok részére szánt, olvasást-írást oktató tankönyvcsaládot. Benyújtotta továbbá a T. Gy.-né által csatolt dokumentumokat. Ezek egyik része a fenti kiadványok (kiemelten az 1. osztály részére készült ABC-s könyvek, olvasásgyakorló könyvek) összehasonlítását tartalmazza, másik része pedig a T. Gy.-né által kidolgozott olvasástanítási módszer tudományos minősítését és iskolai fogadtatását mutatja be.

A megbízó megkeresésében kérte, hogy – a két kiadó ugyanezen tankönyveire vonatkozóan korábban adott SZJSZT-22/03. számú szakvélemény kiegészítéseként – a Testület a fenti tankönyvek szerkezetének összehasonlítása alapján véleményezze, hogy az A. Kiadó kiadásában megjelent művek szerzője és kiadója megsértette-e T. Gy.-nének a saját művein fennálló szerzői jogát.

Hivatkozással az SZJSZT-22/03. számú szakvéleményben foglaltakra, az eljáró tanács az abban kifejtetteket továbbra is fenntartja a szerkesztett gyűjtemény védelme, valamint a szabad felhasználás feltételeinek megvalósulása vonatkozásában.

Ugyancsak felhívja a figyelmet az eljáró tanács a korábbi szakvéleményben szintén hivatkozott szerzői jogi törvényre (1999. évi LXXVI. törvény 1. § (6) bekezdés), amely szerint nem áll védelem alatt valamely ötlet, elv, elgondolás, működési módszer vagy matematikai művelet. Ebből következően nem áll szerzői jogi védelem alatt az oktatási, szemléltetési módszer sem.

A Polgári Törvénykönyv 86. § (3) bekezdése szerint védelem illeti meg azokat a szellemi alkotásokat, amelyekről a külön jogszabályok nem rendelkeznek, de amelyek társadalmilag széles körben felhasználhatók és még közkinccsé nem váltak. Az eljáró tanács részére

becsatolt dokumentumok tanúsága szerint az olvasástanítás egyéni módszereit T. Gy.-né saját tanításában több évtizeden át alkalmazta, tudományos munkáiban kifejtette, hazai és külföldi szakmai közönség előtt demonstrálta. Mindezen tevékenységével lehetővé tette, hogy a szellemi alkotásokra vonatkozó jogszabályok által nem védett ismeretek („know-how”) közkinccsé váljanak. Ezzel lehetővé vált az is, hogy erre a tudásra mint a mű témájára alapozva mások újabb egyéni, eredeti műveket hozzanak létre.

Mint azt az eljáró tanács korábbi véleményében is kifejtette, a gyűjteményes mű egyedisége, ennek folytán szerzői jogi védelme független a gyűjtemény tartalmi elemeitől, és így azonos tartalmi elemekből is lehet eltérő szerkesztési elvek mentén külön-külön önálló védelem alatt álló műveket létrehozni. Arra is utalt korábbi véleményében az eljáró tanács, hogy az azonos korcsoport számára készülő sok tankönyv – a tantervi követelmények azonossága folytán – nagy számban veszi át azonos szerzők azonos műveit.

Az összehasonlítás során (amely különösen a T. Gy.-né által is elemzett 1. osztályos olvasókönyveket, illetve olvasásgyakorlókat vette figyelembe mindkét kiadó kiadványainál) megállapítható volt, hogy mindkét kiadó azonos célú kiadványai azonos sorrendben, ugyanazon témakörök köré csoportosítva (évszakok, állatok-növények, mesék, család, ünnepek és hagyományok) építik fel a gyűjteményes művet. Az egyes nagy témakörökön belül is azonosan épül fel a gyűjtemény mindkét kiadónál (pl. róka, béka, őz), s az egyes átvett művek is közel azonosak (a megbízó kiadványának merítése gazdagabb).

Mindezek alapján megállapítható, hogy a két kiadó által közzétett, szerkesztett gyűjteményes mű a gyűjteménybe felvett művek összeválogatása, a tartalom elrendezése folytán feltűnően sok vonatkozásban hasonló és így a később megjelentetett tankönyvek a tartalom elrendezése, illetve szerkesztése szempontjából nem tekinthetők teljes egészükben egyéni, eredeti alkotásnak.

Budapest, 2004. február 11.

Dr. Lindner Gyula
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

Dr. Debreczenyi Ferenc
a tanács szavazó tagja